

6. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті : навчальний посібник / за ред. С. П. Бондар. – Рівне : Тетіс, 2003. – 200 с.
7. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія / Семенов О. М. – Суми : ВВП "Мрія-1" ТОВ, 2005. – 404 с.
8. Цінько С. Роль ТЗН і комп'ютерних технологій у розвитку професійно-творчого потенціалу майбутніх учителів-словесників / С. Цінько, О. Рябцев // Українська мова і література в школі. – 2005. – № 1. – С. 40-42.

Анотація

У статті розглянуто проблему формування технологічної компетентності майбутнього вчителя-словесника та шляхи її розв'язання в контексті лінгвометодичної підготовки. Обґрунтовано доцільність введення в процес навчально-професійної діяльності студентів-філологів спеціального курсу "Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови".

Аннотация

В статье рассматривается проблема формирования технологической компетентности будущего учителя-словесника и пути ее решения в контексте лингвометодической подготовки. Обосновано целесообразность введения в процесс учебно-профессиональной деятельности студентов-филологов специального курса "Перспективные технологии обучения в школьном курсе украинского языка".

Summary

The article focuses on proving problem of the forming technological competence of future teachers philologists and ways to solve it in the context of linguistics' methodical training. The article substantiates the necessity of including into the process of students-philologists teaching the special course "Perspective technology training in a school teaching Ukrainian language".

Ключові слова: лінгвометодична підготовка студентів, технологічна компетентність, педагогічні технології, технології навчання, зміст навчання, методи навчання.

Ключевые слова: лингвометодическая подготовка студентов, технологическая компетентность, педагогические технологии, технологии обучения, содержание обучения, методы обучения.

Key words: linguistics' methodical preparation of students, technological competence, pedagogical technology, technology of study, content of study, methods of study.

Подано до редакції 26.03.2013.

УДК 373.2:811.111(07)

© 2013

Мацепура Л. Л.

НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЮ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Аудіювання – це розуміння сприйнятого на слух усного мовлення. Воно відноситься до усного рецептивного виду мовленнєвої діяльності. Аудіювання та говоріння – це дві сторони усного мовлення. Без аудіювання не може бути нормативного говоріння. Аудіювання і говоріння сприймаються як взаємопов'язані компоненти, які впливають на формування всіх інших мовних і мовленнєвих усних і писемних вмінь. Аудіювання є комплексною мовленнєвою розумовою діяльністю. Воно базується на природній здатності людини розуміти звукову інформацію, накопичувати її в пам'яті чи на письмі. Важливими факторами формування такої здатності є:

- знання та вміння в рідній мові;
- іншомовні знання та вміння;
- мотивація.

Вчені вважають, що ефективність навчання іноземної мови в цілому більш ніж на 70% залежить від рівня сформованості вміння аудіювання. У навчальному процесі – це основне джерело мовних знань і важливий засіб мовленнєвої практики на занятті і в позаурочний час. Формування цього вміння особливо важливе на початковому етапі навчання іноземної мови. Під час якого діти вперше знайомляться з іноземною мовою, вчать слухати і чути, реагувати на отриману інформацію. Переважну частину навчального часу вчитель приділяє саме формуванню аудіювання як базового рецептивного вміння. Роль аудіювання полягає не тільки в отриманні різносторонньої іншомовної інформації, а й у формуванні фонематичного слуху, вимови тощо, які необхідні для розвитку продуктивних умінь: говоріння, читання, письма. Процес аудіювання починається із сприймання мовлення під час якого дитина завдяки механізму внутрішнього промовляння перетворює звукові та зорові образи на артикуляційні. Розвиток мовленнєвих умінь та навичок дітей здійснюється на основі аудіювання та говоріння, які обґрунтовано вважаються найважливішими у процесі подальшого говоріння. Під час якого людина використовує отриману інформацію з метою здійснення комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Існуюча джерельна база з проблеми навчання аудіюванню представлена багатьма науковцями, а саме О.Ю.Бочкарьова, С. В. Гапонова, А. М.Ветохов, Н.В.Слухіна, Н.Є.Жеренко, В.Г.Златніков, С. Л. Захарова,

Л.Ю.Куліш, О.Б.Метьолкіна, Є.В.Мусниціка, К.І.Онищенко, О.П.Петрашук, О.О.Пильцин, Н.К.Скляренко, І.І.Халєєва, В.В.Черниш, Л.В.Ягеніч, А. G.Abrams, Th. G. Devine, S. Duker, M. G. Hockett, Sh. Rixon та ін.).

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягає у навчанні аудіювання, у навчанні розуміння предметного змісту повідомлення (Що? Де? Коли?), розуміння загальної ідеї, мотивів, вчинків дійових осіб (Чому? Для чого?), розуміння логіки викладу (Чому?) та розпізнавання характеру повідомлення (розповідь, інструкція, телефонна розмова). Для кращого сприйняття все те, що діти повинні засвоїти. Має бути подано в малюнках і написами англійською мовою. Діти слухають і повторюють те, що чують, спочатку подумки, а потім вголос хором та індивідуально. Багаторазове повторення, поєднання слова, малюнка, звуку та напису англійською мовою сприяє формуванню цілісного образу, який постійно використовується в різних вправах і завданнях. Можливість побачити, почути, намалювати, розфарбувати, вирізати, наклеїти і описати певний предмет, допомагає дітям із схильністю до різних стилів навчання міцно засвоїти навчальний матеріал курсу.

Виклад основного матеріалу дослідження... Процес аудіювання починається із сприймання мовлення, під час якого дитина завдяки механізму внутрішнього промовляння перетворює звукові образи на артикуляційні. Від того, настільки точною є внутрішня імітація, залежить майбутнє перетворення і розуміння. Правильне озвучення подумки можливе за умови добре сформованих навичок вимови. Тому на початковому етапі навчання іноземної мови аудіювання розвивається паралельно з говорінням. Це сприяє встановленню зв'язків між артикуляційним, слуховим та зоровим відчуттям (той, хто говорить, сприймає своє мовлення на слух). Навчання аудіювання на першому етапі починається з вичленення простих слів, словосполучень, синтагм. У процесі аудіювання завдяки механізму оперативної пам'яті слухач утримує у свідомості сприйнятті слова та словосполучення протягом часу, необхідного для їх осмислення. Розвиток оперативної пам'яті сприяє збільшенню обсягу сприймання. Першим важливим етапом у процесі навчання аудіювання є формулювання комунікативного завдання. Залежно від того, на розвиток яких навичок аудіювання спрямована вправа, комунікативне завдання може формулюватися по-різному: *Listen and say. Listen and repeat after me. Look, listen and say. Listen and sing. Listen, ask and answer. Listen and point. Listen and complete. Listen and repeat the rhyme. Listen and finish.*

Викладач повинен ставити собі за мету розвиток механізму осмислення, таким чином комунікативне завдання, яке учні отримують перед вправою, має бути спрямоване на пошук дітьми інформації. Перед початком роботи над вправою діти повинні зрозуміти, що саме вони повинні дізнатись у процесі аудіювання, які вправи виконувати. Комунікативне завдання може бути сформульовано так:

- послухайте і скажіть, як звучать дітей;
- послухайте і скажіть з чиїм другом знайомляться діти;
- послухайте і скажіть, про що ви довідалися;
- послухайте і скажіть, де відбуваються події.

Крім комунікативного завдання, учні отримують завдання, спрямоване на формування фонематичного слуху і вимови:

- послухайте й повторіть слова діалогу, максимально точно імітуючи вимову та інтонацію диктора;
- послухайте й повторіть репліки діалогу.

Завдання типу: *"Listen and paint, listen and draw, listen and circle, listen and match."* Такі вправи вчать дітей слухати і знаходити потрібну інформацію, розмальовувати, малювати, співвідносити малюнки і звуковий образ слів. Важливо пам'ятати, що під час заняття з іноземної мови переважна більшість завдань спрямована на інтегрований розвиток усіх мовленнєвих умінь учнів, тобто виконуючи завдання, спрямоване на розвиток аудіювання. В процесі аудіювання розвивається не тільки фонетична компетенція, а й лексична і граматична компетенція, формуються усі загально навчальні компетенції учнів. Під час навчання аудіювання вирішальну роль відіграють індивідуальні фізіологічні особливості учнів: рівень розвитку слухової диференційованої чутливості, слухової пам'яті та рівень концентрації уваги. Успішність аудіювання також залежить від рівня сформованості інтересу до предмета, мотивації до виконання певної вправи, психологічного настрою групи, індивідуально емоційного стану учня. Тому, важливе значення для ефективного навчання має створення під час уроку сприятливого психологічного клімату, підготовка дітей до зосереджуваної роботи, концентрація інтересу завдяки цікавому вступу до вправи, запитанню.

Такий підхід до навчання аудіювання сприяє реалізації основних принципів програми, зокрема принципу комунікативно орієнтованого навчання іноземної мови, інтегрованого навчання всіх мовленнєвих навичок, принципу інтерактивності навчання тощо.

Кількість прослуховувань аудіювань аудіо тексту і тривалість його звучання мають принципове значення в методиці навчання іноземної мови. В класній аудиторії кількість повторень аудіо тексту відрізняється від умов природного спілкування, тому в початкових умовах доцільним є кількаразове повторення одного й того самого тексту, тому що на початковому етапі навчання ми звертаємо увагу не тільки на запам'ятовування форми

висловлювань, а й на їхній зміст. Вчитель має пересвідчитися, що всі учні групи правильно зрозуміли інформацію, яку вони почули. При пояснені, викладач повинен використовувати рідну мову. (Особливо на початковому етапі вивчення іноземної мови, лексичні одиниці мають бути відомі для дітей). Особливістю розмовної мови є вживання скорочених форм виразів, слів, а також коротких, а не повних відповідей на запитання.

Наприклад:

- на запитання "What is your name?" в розмовній мові доречною відповіддю є "Tom".

- на запитання "How old are you?" дитина зазвичай відповідає "Six".

- на запитання "Where are you from?" "from Kiev", але не "I am from Kiev". Багато педагогів вимагають, щоб діти вживали повні відповіді на запитання, але така мова не природна, тому на іноземній мові дитина має керуватися такими ж правилами, як і розмовляючи рідною мовою.

Особливої уваги на початковому етапі заслуговують малюнки та ілюстрації як орієнтири-підказки для подальшого відтворення змісту. Вони сприяють смисловій здогадці. Пробуджують в учнів інтерес до змісту, допомагають утримувати в пам'яті послідовність викладених в аудіо тексті фактів, покращують точність і повноту розуміння, сприяють сегментації мовленнєвого потоку, збільшують "пропускну здатність" слухового аналізатора за рахунок зорового. Рівень сформованості компетентності в аудіюванні визначається за допомогою різних видів контролю. Способи контролю рівня сформованості компетентності в аудіюванні поділяються на невербальні та вербальні. Невербальними способами є виконання дій, контроль з використанням цифр; контроль за допомогою сигнальних та облікових карток; виготовлення схем, креслень; підбір малюнків.

Вербальні способи контролю можуть бути рецептивними (або рецептивно-репродуктивними) і репродуктивними. Рецептивними (або рецептивно-репродуктивними) способами є підтвердження або спростування дітьми тверджень; вибір пунктів плану аудіо тексту; виконання тестів. До репродуктивних способів належать відповіді на запитання; переказ змісту іноземною чи рідною мовою; переклад окремих слів, словосполучень, речень; укладання плану; бесіда в опорі на його зміст. Вибір способу контролю залежить від низки факторів, передусім ступеня навчання іноземної мови, а також виду аудіювання.

Наведемо приклади способів рівня сформованості компетентності в аудіюванні.

Виконання дій. Listen to the teachers requests and do the actions. Please stand up. Please walk to the blackboard. Please write your name. Please erase your name. Please walk to your chair. Please sit down.

Контроль за допомогою цифр. After listening to each sentence put their numbers near the days' name. Jane's Week .

Jane started school on Monday. 2. On Tuesday she visited her grandmother. 3. The girl played with her brother on Wednesday. 4. Jane went by bus on Thursday.

Tuesday..... Wednesday.....

Thursday..... Monday.....

Контроль за допомогою сигнальних карток

Listen to the statements. Raise the green card if the statement is right. Raise the red card if the statement is wrong.

A zebra is striped. A polar bear is white. A mouse is green. A fox is red. A crocodile is yellow. A hare is checked. A giraffe is spotted. A parrot is multi-colored.

Правильні / неправильні твердження

Listen to the statements. Put the letter T if a real goat can do it. Put the letter F if a real goat cannot do it.

A goat can talk. A goat can eat green grass. A goat can walk across a bridge. A goat can drink water. A goat can sleep.

Висновки... Основою навчання дітей в дошкільний період є методи навчання, які орієнтовані на роботу правої півкулі мозку дитини: через музику, гру, рухи, співи, малювання, вирізання, розфарбування. В зв'язку з цим значну роль у навчанні аудіювання на початковому етапі повинні відігравати пісні, вірші та ігри. Використання в процесі навчання іноземної мови великої кількості невеличких за розміром творів у музичному супроводі та ігор допомагає розвитку емоційної сфери дітей. Вагомість аудіювання як виду іншомовної мовленнєвої діяльності підкреслює те, що рівень сформованості компетентності в аудіюванні зумовлює ефективність формування компетентності в говорінні.

Література

1. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетенції в аудіюванні у студентів мовних спеціальностей / Бігич О. Б., Борисенко Н. Ф., Гапонова С. В. та ін. // Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій : навч.-метод. посібник. – К. : Ленвіт, 2011. – С. 175-187.
2. Бігич О. Б. Навчання аудіювання / О.Б.Бігич, С.Ю.Ніколаєва, С.В.Гапонова, Е.Г.Арванітопуло та ін. // Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях : навч. посібник. – К. : Ленвіт, 2004. – С. 76-84.

3. Бігич О.Б. Способи контролю розуміння почутого, прочитаного англomовного повідомлення молодшими школярами / О.Б.Бігич // Іноземні мови. – 2001. – № 2. – С. 42-44.
4. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник / Л.С.Панова, І.Б.Андрійко, С.В.Тезікова та ін. – К. : ВЦ “Академія”, 2010. – 328 с.
5. Методика преподавания иностранных языков : общий курс : [уч. пособие] / отв. ред. А.М.Шамов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : АСТ МОСКВА, Восток – Запад, 2008. – 253 с.
6. Черниш В.В. Навчання англomовного читання та аудіювання із застосуванням аудіо книжок художніх творів (середня загальноосвітня школа з поглибленим вивченням іноземної мови) : автореф.дис. ...канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теорія і методика навчання : германські мови” / В. В. Черниш. – К., 2001. – 21 с.

Анотація

У статті розглядається проблема, що стосується загальної характеристики іншомовної адитивної компетентності, цілей її формування у дітей дошкільного віку. Названі загальні складники компетентності в аудіюванні: вміння, навички, знання і комунікативні здібності. Охарактеризовано засоби формування іншомовної компетентності в аудіюванні та контролю рівня її сформованості.

Анотация

В статье рассматривается проблема, которая относится к общей характеристики иноязычной аудитивной компетентности, целей ее формирования у детей дошкольного возраста. Названы основные составные компетентности в аудировании: умения, навыки, знания и коммуникативные способности. Охарактеризованы средства формирования иноязычной компетентности в аудировании и контроля ее сформированности.

Summary

The article focuses on proving the problem of the foreign languages listening comprehension formation. The general characteristics of competence in foreign language listening comprehension are given. The aim of its formation for primary schoolchildren are defined. The components of listening comprehension competence are named: skills, habits, knowledge and communicative ability. A short characteristic of means and the issue of the assessment of foreign languages listening comprehension competence is specified.

Ключові слова: аудіювання, іншомовна компетентність в аудіюванні, навички, вміння, знання, етапи, вправи, засоби, контроль.

Ключевые слова: аудирование, иноязычная компетентность в аудировании, навыки, умения, знания, этапы, упражнения, средства, контроль.

Key words: listening comprehension competence, skills, habits, knowledge, communicative ability, stages, exercises, means, assessment.

Подано до редакції 15.04.2013.

УДК: 378. 147. 811. 161. 2

© 2013

Мацько Л.І.

МОВНА ОСОБИСТІТЬ АНДРІЯ МАЛИШКА ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У СВІТЛІ ЛІНГВОФІЛОСОФІЇ

Талант Малишка – це любов, а любов завжди народжується з правди. Дмитро Павличко.

Сьогоднішнє в мені живе з віками. Андрій Малишко

Постановка проблеми у загальному вигляді... В умовах модернізації навчально-виховного процесу у середніх і вищих навчальних закладах України зростає роль особистісних якостей учителя, вихователя, викладача, його морально-етичних констант і ціннісних орієнтацій, задіяних у громадянській позиції і у власних вчинках, в конкретних ситуаціях: в навчально-виховних, родинних, громадських, соціальних, суспільно-культурних. У сучасній підготовці вчителів і викладачів усіх фахів, а філологічного – особливо, слід надавати перевагу формуванню мовнокомунікативної компетентності, бо саме вона увиразнює, уточнює і вивищує індивідуальність особистості, огранює фаховий вишкіл, сприяє досягненню мети. Педагоги не мають права на байдуже спостереження за пасивністю молоді. Цілеспрямованість на інтелектуальне зростання, дієвість і творчий пошук, духовні устремління потребують від кожного молодого громадянина вивчення державної української мови, оволодіння її багатющим лексиконом, образно-виражальними засобами, бо мова є засобом інтелектуально-культурних досягнень і місткістю та способом їх презентації в суспільстві [6, с. 61-73].

За словами Л.Фейєрбаха, “що б людина не називала і не виражала, завжди вона розкриває свою особисту сутність; тому мова є критерієм того, на якому рівні знаходиться людська культура”[9]. Кожна молода людина, плануючи своє суспільне життя, дбаючи про фахове зростання, досягнення певної кар’єри, мала б розробити для себе програму власного мовного вдосконалення. Цю потребу в ній треба виховувати. У комплексі рис творчої особистості інтелектуальної еліти, формуванні життєвої стратегії важливе місце повинна займати мовна освіта, мовна культура і мовна поведінка.